

Luister naar
05:20

Zijn testament was al klaar, maar fotograaf Theo stierf net te vroeg

Talk of the Town | Amsterdam Is een testament zonder handtekening rechtsgeldig? Daarvoor wordt gepleit in een petitie nu de laatste wil van de Amsterdamse straatfotograaf Theo Niekus niet uitgevoerd dreigt te worden.

Jesper Roele 25 november 2021 om 14:16 Leestijd 3 minuten

Foto Guillaume Ehrefeldt

„Ik doe het omdat ik mij verantwoordelijk voel voor Theo zijn werk”, vertelt Jocelyne Moreau. Bijna elf jaar lang was ze levenspartner van de Amsterdamse straatfotograaf Theo Niekus, die twee jaar geleden onverwachts overleed aan een hartstilstand.

Sindsdien is zijn erfenis, en daarmee al zijn werk, inzet van een juridische strijd. Niekus had voor zijn overlijden een testament opgesteld. Twee weken voordat dit zou passeren bij de notaris, trof Moreau hem thuis levenloos aan. Hij werd slechts 63 jaar oud.

Lees ook de necrologie van Theo Niekus:
Meester van het menselijk gehannes

Advertentie

Volgens het concept-testament dat Niekus had opgesteld, wilde hij dat zijn werk na zijn dood een inspiratie zou vormen voor toekomstige straatfotografen. Zijn fotoarchief zou in beheer van een stichting komen en zijn huis in Schellingwoude moest een gast-atelier worden waar talentvolle fotografen in rust konden werken. Maar door het ontbreken van de handtekening hebben broers en zussen van Niekus, die zelf geen kinderen heeft, het laatste woord. Die hebben het huis inmiddels verkocht en tot grote ontsteltenis van Moreau en enkele vrienden van Niekus, ook andere plannen met zijn werk - al is onbekend wat precies.

Dat werk bestaat uit foto's van uiteenlopende straattaferelen. Hoogtepunt zijn ruim vierduizend foto's in de door Niekus gemaakte *Encyclopedie van het menselijk handelen*. De foto's zijn geordend in honderd handelingen die mensen op straat zoal uitvoeren. Van kijken naar een etalage, tot botsen, struikelen, rennen en slapen. En dat in alle uithoeken van de wereld.

Amsterdammers kennen Niekus vooral van zijn foto's van het Damrak. Vele dagen was hij te vinden in het gebied tussen het Centraal Station en de Dam waar het geluid van rolkoffers klinkt als het tikken van de klok, voetbalsupporters in groten getale te vinden zijn als Ajax of Oranje in de Arena speelt en mensen uit alle lagen van de samenleving hun weg naar de binnenstad vinden. Niekus legde er vele duizenden straattaferelen vast.

Theo Niekus aan het werk op het Damrak, 2014.

Foto Jocelyne Moreau

Bij de verschijning van zijn fotoboek *Damrak* in 2005 schreef *Het Parool*: „Als we over tien, twintig jaar willen weten hoe de stad er rond de eeuwwisseling bijlag, zijn we blij dat Theo Niekus zijn dagen op het Damrak sleet.” Nu rest op die plek alleen nog een onofficiële gedenktegels met daarin zijn naam gekrast. Voor een officiële gedenktegels moet nog toestemming komen.

'Concept' heeft geen betekenis

Een eerste rechtszaak van Moreau tegen de familie van Niekus, om toch zijn laatste wil uit te voeren, heeft ze verloren. Een hoger beroep vindt medio volgend jaar plaats, al geeft hoogleraar erfrecht Martin Jan van Mourik haar weinig kans en komt het vaker voor dat alleen de handtekening nog ontbreekt. „Er zijn ook procedures over gevoerd, maar de heersende visie is: wanneer de akte nog niet gepasseerd is, heeft concept geen betekenis”, zegt Van Mourik.

Of dat altijd het juiste is, daar twijfelt de hoogleraar soms ook openlijk aan. „Als een concept-testament bijvoorbeeld om 16 uur ondertekend zou worden en iemand is om 10 uur overleden, dan moet je je afvragen of het concept niet ook rechtsgevolgen moet hebben. Maar in dit geval zat er twee weken tussen - in zo'n periode kan de betrokkene nog van gedachten veranderen.” Volgens Van Mourik heeft de rechter dan ook de juiste beslissing genomen in deze zaak.

Niekus 'uitermate standvastig'

Moreaus advocaat A.M. Verbrugge zegt dat Niekus „uitermate standvastig” is geweest in zijn ideeën over zijn nalatenschap en die „aan verschillende mensen heeft toevertrouwd. Het zijn deze feiten en omstandigheden die door de rechter getoetst moeten worden. Die wijken immers aanzienlijk af van datgene wat in de bestaande jurisprudentie speelt.”

Foto John Melskens

Moreau, die dit jaar de [Stichting Theo Niekus](#) oprichtte, wil ook [een petitie](#) aanbieden aan de Tweede Kamer om het erfrecht te verruimen. Om daar aandacht voor te vragen waren afgelopen zomer door de hele stad posters te zien met de tekst ‘Theo draait zich om in zijn urn’.

„Ik wil laten zien dat er weinig veranderd is in erfrecht ten opzichte van onze maatschappij”, zegt Moreau. „Mensen trouwen minder en gaan niet meer zo snel naar een dure notaris om een testament vast te leggen.”

Ze hoopt dat de rechter dit over enkele maanden ook beseft en het hoger beroep positief voor haar uitpakt, al beseft Moreau dat het lastig wordt. „Maar ik moet alles proberen; ik zou geen rust hebben als ik er niet alles aan had gedaan om Theo’s laatste wil uit te voeren.”

De familie van Niekus noch hun advocaat Mirjam Leenhouts van Leenhouts Advocatuur wenste te reageren op vragen van *NRC*. Ook op verzoeken om de krant aan door Niekus geschoten beeldmateriaal te helpen voor bij dit artikel, ging men niet in.

PRAAT MEE MET NRC

Onderaan dit artikel kunnen abonnees reageren. [Hier leest u meer over reageren op NRC.nl.](#)

Foto Brian Kersbergen